

De uitdaging achter in de klas

Leraren de ruimte geven om
leerlingen beter te bereiken

EPSON®

Inhoud

- 7 Inleiding
- 4 Wanneer afstand bepalend is voor betrokkenheid
- 5 Een heroverweging van technologie in het klaslokaal
- 7 Gelijke toegang voor elke leerling
- 7 Methodologie

Inleiding

Het 'achter in de klas'-effect is al jaren bekend: leerlingen die verder van de docent af zitten, zijn eerder geneigd tot desinteresse, krijgen minder aandacht en behalen soms zelfs lagere resultaten.¹ Het is een dynamiek die ongemerkt de leeruitkomsten in elke klas kan beïnvloeden.

Nieuw onderzoek, in opdracht van Epson (zie methodologie), toont aan dat deze kloof vandaag de dag nog steeds zeer aanwezig is en mogelijk zelfs wordt versterkt door de manier waarop technologie in scholen wordt ingezet. Voor docenten gaat het probleem niet langer alleen om zitplaatsindelingen. In klaslokalen die in toenemende mate afhankelijk zijn van flatscreens of touchscreen-displays, voelen docenten zichzelf 'vastgetekend' aan de voorkant van het lokaal.

81%

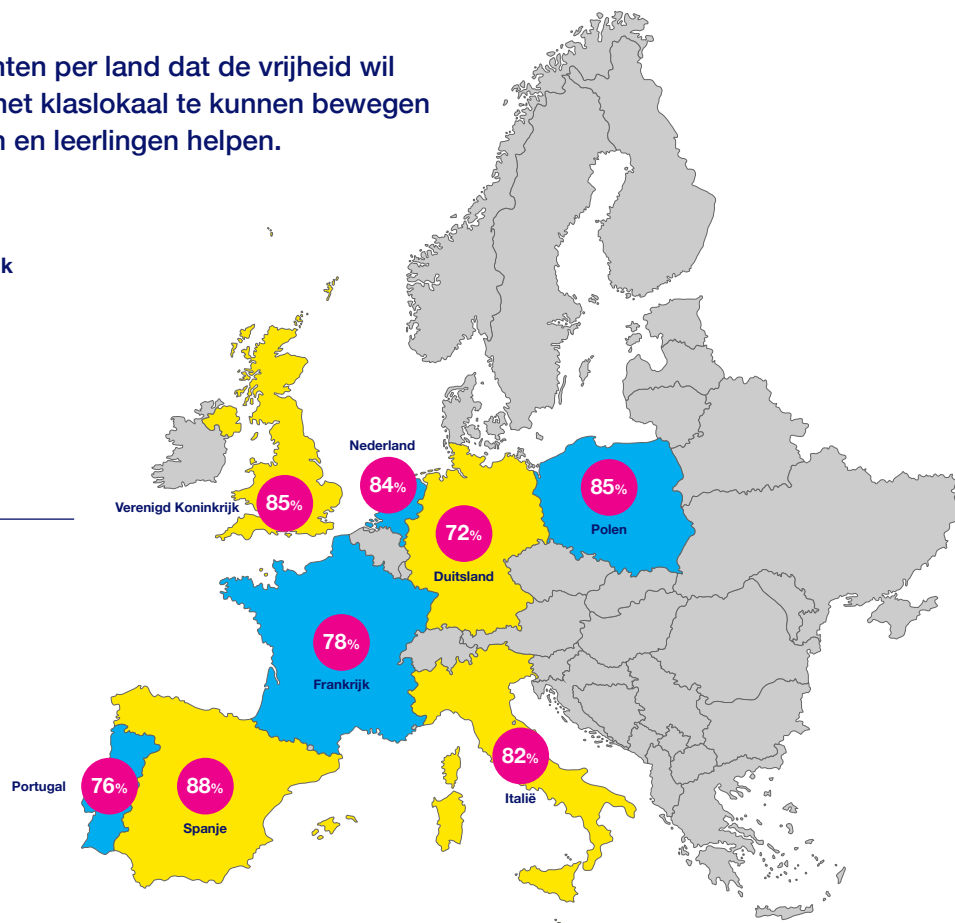
van de leraren in Europa pleit nu voor 'vrijheid om rond te lopen' in het klaslokaal.

Figuur 1
 Percentage docenten per land dat de vrijheid wil
 om zich vrij door het klaslokaal te kunnen bewegen
 terwijl ze lesgeven en leerlingen helpen.

88% Spanje
 85% Polen
 85% Verenigd Koninkrijk
 84% Nederland
 82% Italië
 78% Frankrijk
 76% Portugal
 72% Duitsland

Zonder bewegingsvrijheid dreigt een hardnekkige uitdaging nog moeilijker oplosbaar te worden. Daarom pleit een overweldigende meerderheid van de docenten (**81 procent**) door heel Europa nu voor de 'vrijheid om rond te lopen': de mogelijkheid om les te geven én tegelijkertijd vrij door het klaslokaal te bewegen, zodat ze leerlingen gelijke ondersteuning kunnen bieden, ongeacht waar ze zitten (Figuur 1).

Dit rapport onderzoekt hoe technologie en de indeling van klaslokalen leerlingen die achterin zitten onbedoeld kunnen benadelen, en waarom docenten pleiten voor de vrijheid om les te geven waar ze het hardste nodig zijn.

Wanneer afstand bepalend is voor betrokkenheid

Klaslokalen zijn dan misschien zo ontworpen dat ze elke leerling gelijke kansen bieden, maar de fysieke opstelling bepaalt nog steeds wie wordt gezien, ondersteund en betrokken bij de les. Ook docenten zelf erkennen dit:

41 procent is het ermee eens dat leerlingen achter in de klas worden benadeeld omdat docenten vooraan 'vastzitten'. Een vergelijkbaar percentage (**41 procent**) is van mening dat het voor docenten lastiger is om de voortgang van leerlingen die verder naar achteren zitten in de gaten te houden.

41%

is het ermee eens dat leerlingen achter in de klas benadeeld worden omdat zij (docenten) vooraan 'vastzitten'.

Bovendien is één op de drie docenten (**33 procent**) van mening dat leerlingen achterin gemakkelijker afgeleid worden, terwijl **29 procent** merkt dat leerlingen achterin vaak proberen om minder werk te verzetten. Om dit te compenseren, voelt **43 procent** van de docenten de noodzaak om regelmatig de zitplaatsindeling aan te passen om bepaalde leerlingen meer naar voren te plaatsen.

Het probleem is niet alleen waar leerlingen zitten, maar ook wat ze kunnen zien en hoe gemakkelijk docenten hen kunnen bereiken. Betrokkenheid is afhankelijk van zichtbaarheid en nabijheid, maar beide factoren vallen weg wanneer docenten vastzitten aan de voorkant van het klaslokaal. De indeling van klaslokalen en de gebruikte technologie maken in toenemende mate onderdeel uit van het probleem.

43%

van de docenten heeft de behoefte om regelmatig de zitplaatsindeling aan te passen om bepaalde leerlingen naar voren te schuiven

Flatpanel touchscreen-displays zijn onmisbaar geworden in het onderwijs, maar brengen wel beperkingen met zich mee. Een kwart van de docenten (**25 procent**) geeft aan dat bijna al hun lessen een flatpanel touchscreen-display vereisen, wat betekent dat lesgeven verankerd raakt op één enkel punt in het klaslokaal.

Als gevolg daarvan zegt bijna een derde (**29 procent**) dat zij zich "vastgeketend" voelen aan de voorkant van het klaslokaal, omdat ze fysiek naast deze displays moeten staan om ze te kunnen bedienen. Nog eens **39 procent** is neutraal, wat suggereert dat velen simpelweg omgaan met de beperkingen in plaats van ze aan te pakken.

Docenten in de praktijk benadrukken ook het belang van bewegingsvrijheid. Martin Macdonald, hoofddocent aardrijkskunde aan de Longdean School in het Verenigd Koninkrijk, legt uit: "Fysieke aanwezigheid zal altijd de belangrijkste factor zijn tot effectieve controle van de voortgang in de klas."

De aandacht richt zich daarom op de vraag hoe technologie de bewegingsvrijheid juist kan vergroten in plaats van deze te beperken.

Een heroverweging van technologie in het klaslokaal

Beweging in het klaslokaal is wel degelijk belangrijk. Uit onderwijskundig onderzoek door de jaren heen is gebleken dat beweging van docenten de concentratie van leerlingen bevordert en de band binnen de klas versterkt.² Toen docenten werd gevraagd wat bewegingsvrijheid hen zou opleveren, wees de meerderheid op verbeteringen in ondersteuning, betrokkenheid en algemeen klassenmanagement (Figuur 2).

Velen zien de voordelen al in, en daarom pleiten docenten voor verandering. Actieve weerstand is minimaal: slechts **13 procent** van de docenten is van mening dat nieuwe technologie niet nodig is om hen te "ontketenen" van flatpanel touchscreen-displays. Bijna de helft (**49 procent**) van de docenten kan zich vinden in het idee, terwijl veel anderen openstaan voor verandering. Hierop voortbouwend zegt **69 procent** van de docenten dat zij graag de mogelijkheid zouden hebben om displays op afstand te kunnen bedienen vanaf een apparaat dat ze in het klaslokaal bij zich kunnen dragen.

69%

van de docenten zou graag de mogelijkheid willen hebben om displays op afstand te kunnen bedienen vanaf een apparaat dat ze in het klaslokaal bij zich kunnen dragen

Zichtbaarheid is een belangrijke factor bij betrokkenheid en docenten wijzen al op praktische oplossingen. Sterker nog: er is brede steun in heel Europa (Figuur 3) waar docenten het erover eens zijn dat projectoren met een groot scherm zouden helpen om ervoor te zorgen dat leerlingen achter in de klas de lesstof net zo duidelijk kunnen zien en volgen als leerlingen die vooraan zitten. Onderzoekers op het gebied van onderwijs waarschuwen al langer dat wanneer leerlingen gedeelde lesstof niet duidelijk kunnen zien, het risico op desinteresse toeneemt – met name onder stillere leerlingen die sowieso al minder snel om verduidelijking vragen.³

Wat vrijheid om rond te lopen zou kunnen betekenen

57% Het gemakkelijker maken om alle leerlingen aandacht te geven

55% De betrokkenheid vergroten

50% De hele klas overzien terwijl ik lesgeef

39% Het lesgeven gemakkelijker maken

37% De leerprestaties verhogen

32% Onderbrekingen verminderen

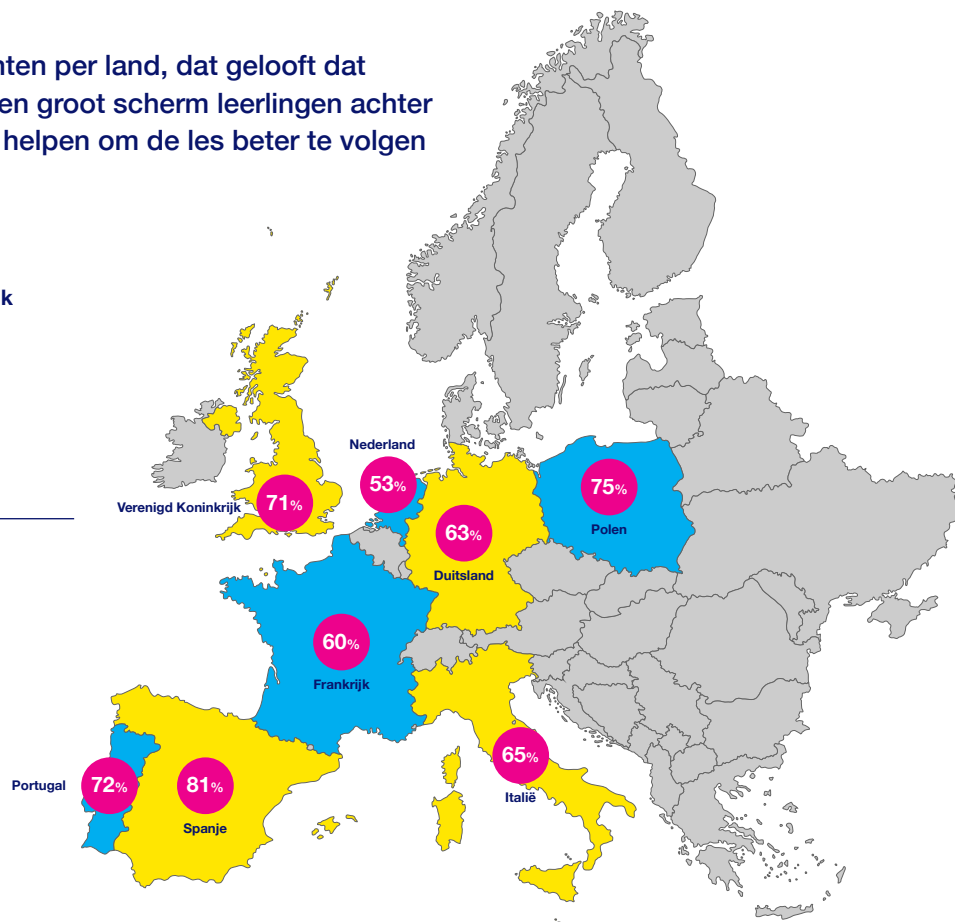
32% Het leren leuker maken

Figuur 2

Figuur 3.
Percentage docenten per land, dat gelooft dat projectoren met een groot scherm leerlingen achter in de klas zouden helpen om de les beter te volgen

81% Spanje
75% Polen
72% Portugal
71% Verenigd Koninkrijk
65% Italië
63% Duitsland
60% Frankrijk
53% Nederland

De aantrekkingskracht van projectoren gaat dan ook verder dan alleen zichtbaarheid. In tegenstelling tot flatpanels kunnen projectoren een hele klas van dienst zijn zonder dat leerlingen zich vooraan moeten verzamelen of docenten naast een vast scherm moeten blijven staan.

De kans ligt dus in het heroverwegen van de manier waarop technologie in de klas wordt gepositioneerd en gebruikt. Klaslokalen met Epson-projectoren stellen docenten in staat

zich vrijer door de klas te bewegen dankzij bediening op afstand en software zoals Apple AirPlay, die het delen en beheren van lesmateriaal vereenvoudigen. Ze vergroten bovendien het zichtveld, zodat leerlingen beter betrokken worden bij de les, waar ze ook zitten. In combinatie met mobiele bediening veranderen ze het klaslokaal van een ruimte die voornamelijk op de voorkant is gericht naar een meer dynamischere omgeving – een omgeving waarin zichtbaarheid, interactie en aanwezigheid van de docent niet worden beperkt door hardware.

Gelijke toegang voor elke leerling

Docenten verzetten zich niet tegen technologie, ze vragen alleen om de juiste soort technologie. Wanneer docenten het hebben over “vrijheid om rond te lopen”, beschrijven ze een verschuiving in de manier waarop technologie zou moeten functioneren: beweging mogelijk maken, zichtbaarheid vergroten en inclusie ondersteunen.

In het bijzonder projectoren, dragen bij aan een oplossing hiervoor. Grote, gedeelde schermen en tools die vanaf elke plek in het lokaal bediend kunnen worden, geven docenten de mogelijkheid om realtime een oogje in het zeil te houden, te communiceren en bij te sturen – zonder dat dit ten koste gaat van het zicht voor degenen die verder weg zitten. Voor leerlingen is het verschil simpel maar aanzienlijk: als ze kunnen zien, horen en gezien kunnen worden, is de kans groter dat ze betrokken blijven.

Het creëren van klaslokalen waar elke leerling gelijke toegang heeft, betekent niet dat we digitale vooruitgang moeten opgeven, maar dat we ruimtes ontwerpen en hulpmiddelen kiezen waarmee docenten les kunnen geven daar waar ze het hardste nodig zijn.

Raadpleeg voor meer informatie over de onderwijsoplossingen van Epson [onze website](#)

Methodologie

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Epson Europe en uitgevoerd door Focaldata. Het onderzoek vond plaats in september 2025 via het eigen technologieplatform van Focaldata, dat via een API was gekoppeld aan online panels. De steekproef omvatte 1.624 docenten uit verschillende schooltypen en vakgebieden, zowel uit het basis- als uit het voortgezet onderwijs, afkomstig uit Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland, Polen, Portugal, Spanje en het Verenigd Koninkrijk.

De resultaten worden weergegeven als percentages, afgerond op het dichtstbijzijnde hele getal, met uitsplitsingen naar land en demografie waar relevant.

- 1 Epson, rapport: [‘Leerlingen achteraan’ in klaslokalen in het Verenigd Koninkrijk](#)
- 2 Journal of English Language Teaching and Literature, [Non-verbale signalen van docenten in EFL-klaslokalen: een analyse van de impact van beweging op de betrokkenheid en het begrip van leerlingen](#)
- 3 Vidyabharati International Interdisciplinary Research Journal, [De impact van de leeromgeving op het leerproces en de betrokkenheid van leerlingen](#)